

I saa Henseende kan det fremhæves, at han ikke skulde betale Indfæstning, at han med $\frac{1}{2}$ Mars Barjel kunde faa Brugsforholdet hævet til en 1ste April, at Brugsretten af ham kunde overdrages til en anden, og endelig at han havde Afgang til med visse Indskrænkninger at bestemme, hvem der efter hans Død skulde overtage Stedet.

Paa den anden Side var der ved Forslaget givet Sogneraadet Afgang til med mindre Besvær og med kortere Barjel end efter den gældende Fæstelovgivning at opstige Brugeren i Tilfælde af Misligholdelse, ligesom der af praktiske Hensyn ikke gaves Brugeren Ret til Erstatning for Forbedringer paa Lodden.

Denne Plan, som havde vundet Tilslutning hos de fleste af Udvalgets Medlemmer, stødte imidlertid paa Modstand under dens Behandling i den samlede Kommission.

Bortset fra de Betæneligheder, som fremkom i Anledning af den valgte Form for Statens Hjælp og i Anledning af dennes Størrelse — Betæneligheder, som senere ville blive Genstand for Omtale i Forbindelse med den af Kommissionens Flertal vedtagne Plan — rettedes Indvendingerne mod Planen særlig imod, at denne hød „Brug“ fremfor „Eje“ og imod den Stilling, der som Følge heraf var tillagt Kommunerne som Gjere af Husmandsbrugene.

Det blev i førstnævnte Henseende gjort gældende, at Nødvendigheden af til Væksning af Kommissionens Opgave at gaa til en saadan særlig vedvarende Ordning til Fordel for en enkelt Samfundsklasse ikke forelaa godtgjort, og at selv om Arbejderne gennem Forslaget vilde komme til at sidde for forholdsvis ringe Afgifter, vilde deres Stilling som Brugere og Fæstere stedse blive socialt ugunstig.

Endvidere blev det fremhævet, at Usikkerheden i Brugsforholdet vilde gøre Brugere mindre tilbøjelige til at sætte Kræften ind paa Loddens Drift og Forbedring, end Tilfældet vilde være, om de vare Ejere, og at derigennem Statens og Kommunernes Risiko væsentlig vilde forøges.

Indvendingerne mod Kommunernes og Sogneraadenes Stilling efter Planen begrundedes ud fra Hensyn dels til Kommunerne, dels til Landarbejderne.

Gennem de fra Sogneraadene indkomne Svar var man i Kommissionen paa det rene med, at en stor Del af Sogneraadene i hele Landet overhovedet stillede sig modstræbende over for Spørgsmaalet om at tilvejebringe Jord til Landarbejdere.

Under disse Omstændigheder maatte det anses for lidet heldigt for Sagens Fremme og neppe forvarligt over for Kommunerne selv at tvinge disse ind i et Forhold, hvorved der vilde paabyrdes dem en ikke ubetydelig Risiko forbunden med en meget stor Administrationsbyrde for Sogneraadene.

Naar Kommunerne skulde være Ejere af Husmandsbrugene, kunne de nemlig ikke undgaa Afgifter og Tab, og naar det fra alle Sider erkendes, at Kommunerne alt nu som oftest ere meget bebyrdede, kunde man ikke gaa med til at foreslaa disse Byrder saa væsentlig forøgede endog med Udsigt til derved rundt om i Landet paa Forhaand at skabe en ugunstig Stemning, som kunde berede Sagens Gennemførelse store Vanstieligheder. Under alle Omstændigheder maatte man gaa ud fra, at hvis man i det væsentlige lagde Sagens Gennemførelse i Sogneraadenes Haand, vilde det medføre ikke saa lidt Ulighed i de forskellige Egne af Landet.

Hertil kom endelig, som oven for berørt, Hensynet til Landarbejderne selv, idet det maatte erkendes, at disses Stilling som Brugere eller Fæstere under et Sogneraad, der mulig nødvendigt havde maattet erhverve Jord og overlade den til Brug, let vilde blive ikke saa lidt udsat og vanstielig.

De ovenfor forklellig fremstillede Indvendinger imod Planen kom til Orde ikke blot under Kommissionens Forhandlinger, men bleve ogsaa særlig fremsatte i en af 4 Medlemmer (A. H. Feldt-Laurvig, Damkier, Hage og Sehested) til Kommissionen indgiven Meddelelse for deres Standpunkt over for Planen.

Foruden en Kritik af Planen indeholdt imidlertid denne Meddelelse en foreløbig Anvisning til en anden Vej, ad hvilken Kommissionens Opgave kunde løses.

Denne Anvisning gik ud paa at søge Kommissionens Opgave løst ved Hjælp af de bestaaende Husmandskreditforeninger eller gennem nyoprettede lignende Foreninger, saaledes at Landarbejderne ved Laan, som ydedes af Kreditforeningerne og Staten og udbetaltes gennem Foreningerne, bleve satte i Stand til at erhverve Husmandslodder til Eje.

Gennem de ovenfor nævnte tvende bestaaende Kreditforeninger af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet henholdsvis i Østifterne og i Sylland habes allerede nu hele Lan-